

Sigmaplan

OKTOBER 2019

Tussen de Antwerpse forten verrijzen nieuwe dijken

Van Fort Sint-Filips tot Fort Lillo zijn we druk in de weer: we bouwen er een nieuwe waterkering. Die zal de omliggende industriegebieden beschermen tegen hoge waterpeilen van de Schelde. Ook voor het Fort van Lillo zelf hebben we grootse plannen.

Ten noorden van Antwerpen hebben de getijden een grote invloed op het waterpeil van de rivier. Experts hebben berekend dat de dijken hier een hoogte moeten hebben van 11 meter TAW*. Dat zou de achterliggende gebieden ook in de toekomst veilig stellen.

Dat betekent dat de dijken tussen Fort Sint-Filips en Fort Lillo ongeveer 3 meter hoger moeten worden, en dat over een afstand van 8 kilometer. Die verhoging voeren we nu uit, in het kader van het Sigma plan. We focussen daarbij niet uitsluitend op waterveiligheid, maar besteden ook aandacht aan erfgoed en natuurontwikkeling. Daarvoor werken we samen met het Havenbedrijf Antwerpen. Deze maand gaan de werken in de zone rond Fort Sint-Filips van start.

Samen met de stad Antwerpen hebben we in het kader van het Masterplan Lillo ook nog plannen voor het historische fort en dorpje Lillo. We zullen Lillo niet alleen beschermen tegen wateroverlast, maar ook bereikbaarder maken en initiatieven nemen om meer bezoekers naar deze fascinerende plek te lokken.

In deze nieuwsbrief geven we je graag een overzicht van de verschillende projecten en hoe ver ze al gevorderd zijn.

*TAW: Tweede Algemene Waterpassing. 0 meter TAW komt overeen met het gemiddelde laagwaterpeil in Oostende.

 WATERVEILIGHEID

 NATUUR

 BELEVING

Hoever staan de werken?

PAGINA 2-3

Water keren in stijl

PAGINA 4

Hoever staan de werken?

De geplande werken tussen Fort Sint-Filips en Fort Lillo zijn opgedeeld in vier zones. Daar kiezen we telkens voor een oplossing op maat, met aandacht voor de toegankelijkheid, de natuur en de infrastructuur.

ZONE 1

TIMING: start op 14 oktober, afgerond tweede helft 2021

Natuur- en eerherstel

De roemrijke site rond Fort Sint-Filips hebben we niet altijd even goed behandeld. In 1914 bliezen we er ons eigen fort op om de oprukkende Duitsers niet in de kaart te spelen, en nadien werd er jarenlang giftig afval gestort. Om de site in ere te herstellen, zullen we samen met het Havenbedrijf Antwerpen de grond saneren en de ruïne van het fort volledig inkapselen in een ondoorlaatbare wand. We reconstrueren de contouren van de 16de en 18de-eeuwse bouwwerken achter een nieuwe, hogere dijk.

Stroomafwaarts van het fort komt er loodrecht op de Schelde een lage, stenen dam. Rond die 'kribbe' zullen slikken en schorren ontstaan. De kribbe zorgt ervoor dat de unieke getijdennatuur

zich ongestoord kan ontwikkelen, zonder weggespoeld te worden door de Schelde. Om de veiligheid te verzekeren komt er langs de Scheldelaan een waterkeringsmuur van 400 meter.

De kribbe wordt aangelegd met baggerspecie die eerder op de site gestort werd. We voeren dus geen nieuwe grond aan, maar zetten in op hergebruik. Daarom krijgen we Europese steun voor dit project, in het kader van SmartSediment, dat de biodiversiteit, bodem en andere functies van de Scheldedelta opnieuw in evenwicht wil brengen.

Interreg
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

ZONE 2

TIMING: afgewerkt

Veel gedaan op weinig ruimte

In deze zone hebben we een vaste waterkeringsmuur gebouwd. Er was hier weinig plaats voor een klassieke dijk omdat er ook heel wat pijpleidingen lopen. Door deze compacte ingreep is de veiligheid verzekerd en komt er bovendien extra capaciteit voor de leidingenstrook, wat belangrijk is voor de ontwikkeling van de haven van Antwerpen. Wees gerust, we hebben niet gekozen voor een saaie grijze muur. Kijk maar eens op pagina 4.

ZONE 4

TIMING: volop aan de gang

Even groen, maar heel wat hoger

In deze zone hebben we de dijk langs de Scheldelaan 3 meter hoger gemaakt. De bedrijven die hier gevestigd zijn, zijn nu beschermd tegen het rijzende water bij extreem weer. We creëren hier ook extra getijdennatuur, door de dijk

plaatselijk landinwaarts te schuiven. Boven op de dijk komt er nog een jaagpad en een grasmat. Zo wordt het opnieuw een aangename fiets- en wandelverbinding voor bezoekers van het pittoreske Lillo en voor mensen die in de haven werken.

FORT LILLO

TIMING: gepland voor 2020

Ter verdediging van het fort

In januari 2019 hebben we het voorontwerp van het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) voor Lillo voorgelegd aan het grote publiek. De suggesties die we toen ontvingen, hebben we verwerkt in een aangepaste versie van de plannen. De ingrepen in het kader van het Sigmaplans (de dijk verhogen en de jachthaven verplaatsen) sluiten nauw aan bij de herinrichting van Lillo zelf door de stad Antwerpen, in het kader van het Masterplan Lillo.

De eerste fase van de werken start eind 2020. De historische contouren van het fort worden dan hersteld door de heraanleg van het zuidwestelijke bastion met een bewonersparking er bovenop. Samen met Aquafin voert de stad ook rioleringswerken uit in het centrum. Fase twee staat voorlopig gepland voor 2022-2023. Dan leggen we een nieuwe, verhoogde waterkering en een bezoekersparking aan en verplaatsen we de oude jachthaven.

ZONE 3

TIMING:

stabiliteitsstudies lopende

Veiligheid voor nijverheid

Ook hier zijn de dijken niet meer hoog genoeg om de omliggende bedrijventerreinen op lange termijn te behoeden voor wateroverlast. Daarom vervangen we ze door een waterkeringsmuur. De leidingen moeten niet verlegd worden en er komt extra plaats vrij voor nieuwe leidingen. Als sluitstuk van de Sigmawerken wordt het jaagpad doorgetrokken.

Veerdienst

Sinds 1 juli heeft DeWaterbus ook haltes in Lillo en Fort Liefkenshoek. Voor slechts 1 euro vaar je met DeWaterbus heen en weer tussen beide oevers. Je fiets mag zelfs gratis mee.

Water keren in stijl

Aan de Scheldelaan ter hoogte van de raffinaderij van Total prijkt een nieuwe waterkeringsmuur. Die is 900 meter lang en hoog genoeg om extreme stormen en een stijgende zeespiegel het hoofd te bieden. Bovendien mag hij gezien worden!

Samen met het Havenbedrijf Antwerpen deden we een beroep op de Gentse vzw Wallin' om van de nieuwe waterkering een kleurrijk

kunstwerk te maken. Wallin' wil op een legale manier meer graffitikunst in het straatbeeld krijgen. Een ideale partner voor dit project dus.

Van 21 tot 23 juni leefden een tachtigtal geïnspireerde graffitiartiesten zich uit op de straatkant van de 4,5 meter hoge muur. Over het ontwerp mochten ze zelf beslissen. "De enige instructie die we vooraf gaven, was dat het werk bij voorkeur iets te maken

zou hebben met de Schelde, de haven of het milieu", legt projectingenieur **Michaël De Beukelaer-Dossche** van De Vlaamse Waterweg uit. "De creativiteit van de kunstwerken heeft ons absoluut verbluft."

In de toekomst zal de muur ook aan de kant van de Schelde wat extra kleur krijgen. Hoe dat precies zal gebeuren, ligt nog niet vast. Als je zelf een leuk idee hebt, laat het ons zeker weten via info@sigmaplan.be!

CONTACT

Meer informatie over het Sigmaproject Dijkwerken vind je op:

www.sigmaplan.be/dijkwerken

Met vragen kun je terecht bij De Vlaamse Waterweg nv

Michaël De Beukelaer-Dossche,
projectingenieur
michael.debeukelaer-dossche@vlaamsewaterweg.be
03 224 67 11

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

De Vlaamse Waterweg nv
Afdeling Zeeschelde-Zeekanaal
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie

Pantarein in samenwerking met IMDC
Uitgave oktober 2019
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden

De Vlaamse Waterweg nv,
Arno Arnouts, Y. Adams (Vilda)

